

اسم الحرام

برای شرکت در قرعه‌کشی، فقط سریال هولوگرام روی جلد کتاب را
به شماره «۳۰۰۰۸۵۸۵» پیامک فرمایید.
جوایز قرعه‌کشی شامل کمک هزینه عمره، عتبات و ... است. برای دریافت جایزه،
ارائه کتاب با مهر فروشنده الزامی است.

تاریخ امامت

نویسنده

دکتر حسین قاضی‌خانی

نشر معارف

مجموعه تاریخ و تمدن اسلامی ۷۹

تاریخ امامت

- ◆ نویسنده: حسین قاضی خانی ◆ نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاهها
- ◆ معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی ◆ **ویراستار:** حسین حبیبی
- ◆ **صفحه آرا:** حسین قاسمیان ◆ **ناشر:** دفتر نشر معارف ◆ **نوبت چاپ:** اول، تابستان ۱۴۰۱
- ◆ **شمارگان:** ۵۰۰۰ نسخه ◆ **قیمت:** ۵۵,۰۰۰ تومان ◆ **شابک:** ۵ - ۴۸۴ - ۴۴۱ - ۶۰۰ - ۹۷۸

مراکز پخش

مدیریت پخش دفتر نشر معارف: قم، خیابان شهدا، کوچه ۳۲، شماره ۳، تلفن و نامبر: ۳۷۷۴۰۰۰۴
اراک: ۲۲۲۲۹۰۳۸ - ارومیه: ۳۲۲۵۴۶۴۱ - اصفهان: ۳۲۳۵۱۳۴۱ - اهواز: ۲۲۲۳۸۰۰۰ - تهران: ۸۸۹۱۱۲۱۲ - ۲۱۰
خرم‌آباد: ۳۳۲۲۳۷۱ - رشت: ۳۳۳۳۴۵۶۹ - زنجان: ۳۳۳۶۶۴۲۵ - ایلام: ۹۱۰۷۷۵۵۱۸۸ - بجنورد: ۳۲۲۱۲۲۸۳ -
۵۸ بندرعباس: ۳۳۶۱۷۵۵۷ - بیرجند: ۳۲۲۲۴۱۷۹ - ساری: ۳۳۲۵۳۰۲۰ - شهرکرد: ۳۲۲۴۳۲۲۲ - شیراز: ۳۲۲۳۱۴۶۶ -
۷۱ - قزوین: ۳۳۲۴۰۷۶ - قم: ۳۷۷۳۵۴۵۱ - کرج: ۳۴۴۳۵۲۹۰ - کرمان: ۳۲۲۳۱۴۶۶ - کرمانشاه: ۳۷۲۳۸۴۱۱ - گرگان: ۳۲۲۳۷۸۸۰ - مشهد: ۳۲۲۲۰۱۱۹ - یاسوج: ۹۱۰۷۷۵۵۱۸۵ - یزد: ۳۶۲۳۰۳۳۱ -

کلیه حقوق محفوظ است

نشانی الکترونیکی: [E-mail: info@NashreMaaref.ir](mailto:info@NashreMaaref.ir); پایگاه اینترنتی: www.NashreMaaref.ir

سخن آغازین

«نبوت» و «امامت»، این برترین هدیه‌های الهی، همه شئون زندگی انسان را دربرگرفته و توان معصومانه‌ای هستند که در اختیار او قرار گرفته‌اند. آنگاه جایگاه این هدیه الهی بیشتر درک خواهد شد که دربابیم اسلام عزیز، آخرین برنامه الهی و به تبع آن رسول خدا ﷺ و امامان علیهم‌السلام، آخرین ذخیره‌های الهی هستند. ذخائری بی‌مانند، همیشگی، همسان قرآن، معلم قرآن و سازنده انسان که امکان مقایسه آنها با آفریده‌ای وجود ندارد. از این روست که ضرورت پرداختن به امامت و امامان علیهم‌السلام در راستای تمسک به آنان امری بدیهی خواهد بود. اما افسوس و صد افسوس که غالباً پیشینیان قدر این هدیه و ذخیره بی‌مانند را ندانستند و خود و آیندگان را از آن محروم ساخته بلکه در برابرش قد برافراشته و تا کشتن امامان علیهم‌السلام پیش رفتند و قرن‌هاست که انسان را از حضور ذخیره الهی در میان خود بی‌بهره ساخته و موجبات غیبت آخرین ذخیره الهی را فراهم کرده‌اند. در دوره رنج و تاریک غیبت بر ماست که در کنار قرآن کریم از امامان علیهم‌السلام، این چشمه‌های زلال الهی، جان دل سیراب کنیم و از آن هدایت جوئیم و بر بینایی خویش بیافزاییم.

از سویی بخشی از میراث به جای مانده از امامان علیهم‌السلام را تاریخ حضور آنان و فراز و فرودهای آنها تشکیل می‌دهد که می‌توان از آن به «تاریخ امامت» یاد کرد و از سویی دیگر به برکت نظام اسلامی‌مان، درسی با عنوان «تاریخ امامت» برای دانشجویان کارشناسی همه رشته‌های دانشگاهی در نظر گرفته شده تا دانشجویان را با ابعاد تاریخی امامت آشنا سازد. کتاب حاضر به قلم آقای دکتر حسین قاضی‌خانی به نگارش درآمد تا به تاریخ هر امام علیهم‌السلام و شرایط سیاسی و اجتماعی و کنش‌ها و واکنش‌های امامان علیهم‌السلام در عینیت جامعه و زمانه خویش پرداخته و تصویری گویا از آن ارائه نماید.

لازم به توضیح است که این اثر یکی از عناوین مصوب در طرح کوتاه مدت تحول دروس معارف اسلامی است که به اهتمام ریاست محترم نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه‌ها، حجت‌الاسلام والمسلمین جناب آقای دکتر رستمی اجرایی شد. معاونت محترم آموزشی نهاد، پس از نظر خواهی در دو بخش اساتید و دانشجویان، محورها و عناوین مورد مطالبه در این نظرخواهی را به عنوان سرفصل مصوب به گروه‌های معارف اسلامی سطح

کشور و نیز دانشگاه معارف اسلامی ابلاغ کرد. معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی نیز فرایند محقق‌یابی و تولید اثر را در مدت زمان محدود به انجام رسانده و اثر به صورت حاضر تولید و تقدیم جامعه دروس معارف اسلامی گشت.

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی ضمن تشکر از تلاش‌های نویسنده محترم، به این وسیله از همه عزیزانی که در تولید این اثر سهیم بوده‌اند، قدردانی می‌نماید و از همه اساتید و صاحب‌نظران انتظار دارد تا نکته‌های مورد نظر خود درباره کتاب را به این گروه هدیه نمایند.

معاونت پژوهشی دانشگاه معارف اسلامی

سخن آغازین | ۵

فصل اول:

کلیات

ضرورت مطالعه تاریخ امامان علیهم‌السلام | ۱۴

مفاهیم بنیادین | ۱۴

امامت و امام | ۱۵

وصایت و وصی | ۱۶

نص | ۱۶

شیعه و تشیع | ۱۸

امامی و امامیه | ۱۸

رسول خدا صلی‌الله‌علیه‌وآله‌وسلم و مسئله جانشینی | ۱۹

۱. تبیین الهی بودن امر جانشینی | ۱۹

۲. معرفی اهل بیت علیهم‌السلام به عنوان محور هدایت | ۲۰

۳. تبیین جایگاه یگانه امیرالمؤمنین علیه‌السلام | ۲۱

۴. تعیین مصداق | ۲۲

۵. نص بر امامت امیرالمؤمنین علیه‌السلام | ۲۴

سقیفه و چرایی روی دادن آن | ۲۶

فصل دوم:

روزگار امامت و حکومت امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام

شناخت نامه امام علی بن ابی طالب علیه‌السلام | ۳۱

امیرالمؤمنین علیه‌السلام در عصر خلفای سه‌گانه | ۳۲

امام علیه‌السلام و مسئله فدک | ۳۳

امام علیه‌السلام و مشکلات حاکمیت | ۳۴

بیعت با امام علی علیه‌السلام | ۳۸

اقدامات اساسی امیرالمؤمنین در دوران خلافت | ۳۹

۱. اقدامات اقتصادی | ۴۰

۱-۱. اصلاح شیوه تقسیم عطایا | ۴۰

۱-۲. توصیه به سبک زندگی قناعت‌گرانه برای حاکمان | ۴۱

۳-۱. صیانت از بیت المال	۴۲
۴-۱. برخورد قاطع با فساد اقتصادی کارگزاران	۴۲
۲. اقدامات سیاسی	۴۳
۲-۱. ارزشمندی حکومت در راستای احیای حق و دفع باطل	۴۴
۲-۲. شایسته‌گزینی	۴۴
۳-۲. ترسیم اهمیت نقش مردم در حکومت دینی	۴۵
۳. اقدامات فرهنگی - اجتماعی	۴۶
۳-۱. ارائه‌گفتمان عدالت‌محوری	۴۶
۳-۲. ارتقای سطح معارف جامعه	۴۷
۳-۳. تلاش در راستای زدودن بدعت‌ها	۴۸
۳-۴. دادن جایگاه و مسئولیت به غیرعرب	۴۸
نبردهای تحمیل شده بر امام	۴۹
۱. جنگ جمل	۴۹
۲. جنگ صفین	۵۱
۳. جنگ نهروان	۵۲
۴. آثار نبردهای تحمیلی	۵۳
میراث علمی	۵۴

فصل سوم:

از صلح امام حسن علیه السلام تا عاشورای امام حسین علیه السلام

شناخت نامه امام حسن بن علی <small>علیه السلام</small>	۵۷
امام حسن <small>علیه السلام</small> در دوران رسول الله <small>صلی الله علیه و آله</small>	۵۷
امام حسن <small>علیه السلام</small> در دوران خلفای سه‌گانه	۵۹
امام حسن <small>علیه السلام</small> در عصر خلافت امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small>	۶۱
نص بر امامت	۶۳
امام حسن <small>علیه السلام</small> در روزگار خلافت	۶۴
بیعت و ساماندهی امور	۶۴
مقابله با معاویه	۶۵
جنگ روانی معاویه	۶۶
پراکندن شایعه	۶۷

تلاش برای فریفتن خواص	۶۷
جذب اشراف و سران قبایل	۶۸
پیمان صلح	۶۹
دلایل پذیرش صلح	۶۹
مفاد صلح نامه	۷۱
روزگار پس از خلافت	۷۲
شناخت نامه امام حسین بن علی <small>علیه السلام</small>	۷۴
امام حسین <small>علیه السلام</small> در دوران رسول الله <small>صلی الله علیه و آله</small>	۷۵
امام حسین <small>علیه السلام</small> در دوران خلفای سه گانه	۷۶
امام حسین <small>علیه السلام</small> در عصر خلافت امیرالمؤمنین <small>علیه السلام</small>	۷۷
امام حسین <small>علیه السلام</small> در دوران امامت امام حسن <small>علیه السلام</small>	۷۸
نص بر امامت	۷۹
امام حسین <small>علیه السلام</small> و معاویه	۸۰
امام حسین <small>علیه السلام</small> و نهضت عاشورا	۸۳
بیعت نکردن با یزید اندیشه ای بنیادین	۸۳
چرایی بیعت نکردن امام	۸۴
اقامت در مکه و دعوت کوفیان	۸۶
چرایی انتخاب کوفه	۸۹
واقعه کربلا	۹۰
هدف امام از نهضت عاشورا	۹۱

فصل چهارم:

دوران امام سجاد علیه السلام و نهضت علمی امامین صادقین علیه السلام

شناخت نامه امام علی بن حسین <small>علیه السلام</small>	۹۳
نص بر امامت	۹۴
امام سجاد <small>علیه السلام</small> و نهضت عاشورا	۹۵
۱. نکوهش رفتارهای روی داده	۹۵
۲. مبارزه با اندیشه های انحرافی حاکمان اموی در تبیین واقعه کربلا	۹۶
۳. معرفی جایگاه اهل بیت <small>علیهم السلام</small>	۹۷
۴. تبیین پیروز حقیقی واقعه کربلا	۹۸

۵. زنده نگهدارنده یاد عاشورا	۹۸
حیات اجتماعی - سیاسی امام سجاد <small>علیه السلام</small>	۹۹
جایگاه و میراث علمی امام سجاد <small>علیه السلام</small>	۱۰۳
شکل‌گیری پایگاه‌های تشیع در ایران	۱۰۵
شناخت نامه امام محمد بن علی <small>علیه السلام</small>	۱۰۵
نص بر امامت	۱۰۷
حیات سیاسی امام باقر <small>علیه السلام</small>	۱۰۷
امام باقر <small>علیه السلام</small> در مواجهه با دستگاه خلافت	۱۰۷
امام باقر <small>علیه السلام</small> در مواجهه با گروه‌های شیعی	۱۱۰
حیات علمی و فرهنگی امام باقر <small>علیه السلام</small>	۱۱۲
جایگاه علمی	۱۱۲
امام باقر <small>علیه السلام</small> و گروه‌های علمی و فرهنگی جامعه	۱۱۲
امام باقر <small>علیه السلام</small> و تبیین آموزه امامت	۱۱۴
شناخت نامه امام جعفر بن محمد <small>علیه السلام</small>	۱۱۸
نص بر امامت	۱۲۰
حیات سیاسی امام صادق <small>علیه السلام</small>	۱۲۱
رویکرد سیاسی	۱۲۱
رویارویی با دستگاه خلافت اموی	۱۲۲
چرایی همراهی نکردن امام صادق <small>علیه السلام</small> با داعیان عباسی	۱۲۵
رویارویی با خلافت عباسی	۱۲۶
رویارویی با قیام‌های علویان	۱۲۸
حیات علمی و فرهنگی امام صادق <small>علیه السلام</small>	۱۲۹
جایگاه علمی امام صادق <small>علیه السلام</small>	۱۲۹
امام صادق <small>علیه السلام</small> و گروه‌های علمی و فرهنگی جامعه	۱۳۴
امام صادق <small>علیه السلام</small> و توجه به جلوه‌های آیینی شیعه	۱۳۶

فصل پنجم:

عصر امام کاظم و امام رضا علیه السلام؛ چالش‌های فرقه‌ها، شکل‌گیری نهاد وکالت و مسئله ولایتعهدی

شناخت نامه امام موسی بن جعفر <small>علیه السلام</small>	۱۳۹
---	-----

نص بر امامت	۱۴۰
-------------	-----

حیات سیاسی امام کاظم <small>علیه السلام</small>	۱۴۱
اندیشه سیاسی	۱۴۱
امام کاظم <small>علیه السلام</small> در رویارویی با دستگاه خلافت عباسی	۱۴۲
امام کاظم <small>علیه السلام</small> و زندان	۱۴۴
امام کاظم <small>علیه السلام</small> و قیام‌های علویان	۱۴۷
امام کاظم <small>علیه السلام</small> و نهاد وکالت	۱۴۸
حیات علمی و فرهنگی امام کاظم <small>علیه السلام</small>	۱۵۰
شناخت‌نامه امام علی بن موسی الرضا <small>علیه السلام</small>	۱۵۲
نص بر امامت	۱۵۳
امام رضا <small>علیه السلام</small> و چالش فرقه واقفیه	۱۵۴
حیات سیاسی امام رضا <small>علیه السلام</small>	۱۵۶
اندیشه سیاسی امام رضا <small>علیه السلام</small>	۱۵۶
امام رضا <small>علیه السلام</small> و رویارویی با خلافت عباسی	۱۵۷
امام رضا <small>علیه السلام</small> و مسئله ولایتعهدی	۱۵۹
مسیر سفر	۱۵۹
پیشنهاد خلافت و سپس ولایتعهدی	۱۶۱
امام رضا <small>علیه السلام</small> و قیام‌های علویان	۱۶۵
حیات علمی و فرهنگی امام رضا <small>علیه السلام</small>	۱۶۷

فصل ششم:

عصر انباء الرضا علیه السلام : انسجام امامیه در گذر از روزگار حضور به غیبت

شناخت‌نامه امام محمد بن علی <small>علیه السلام</small>	۱۷۱
نص بر امامت	۱۷۲
حیات سیاسی امام جواد <small>علیه السلام</small>	۱۷۳
حیات علمی و فرهنگی امام جواد <small>علیه السلام</small>	۱۷۵
امام جواد <small>علیه السلام</small> و نهاد وکالت	۱۷۸
شناخت‌نامه امام علی بن محمد <small>علیه السلام</small>	۱۷۹
نص بر امامت	۱۸۰
حیات سیاسی امام هادی <small>علیه السلام</small>	۱۸۱
حیات علمی و فرهنگی امام هادی <small>علیه السلام</small>	۱۸۶

امام هادی <small>علیه السلام</small> و نهاد وکالت	۱۹۱
شناخت نامه امام حسن بن علی <small>علیه السلام</small>	۱۹۳
نص بر امامت	۱۹۴
حیات سیاسی امام هادی <small>علیه السلام</small>	۱۹۶
حیات علمی و فرهنگی امام عسکری <small>علیه السلام</small>	۱۹۸
امام عسکری <small>علیه السلام</small> و نهاد وکالت	۲۰۱

فصل هفتم:

عصر غیبت

شناخت نامه امام مهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small>	۲۰۵
نص بر امامت	۲۰۷
منجی و تطبیق آن بر امام مهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small>	۲۰۸
آماده سازی شیعیان برای ورود به دوران غیبت	۲۱۰
امام مهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small> در روزگار غیبت صغری (۳۲۹ - ۲۶۰ ق)	۲۱۱
دستگاه خلافت در جستجوی مهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small>	۲۱۱
ارتباط با امام مهدی <small>عجل الله تعالی فرجه الشریف</small> در عصر غیبت صغری	۲۱۲
وکلائی (نواب) اربعه	۲۱۲
عثمان بن سعید عمری (۲۶۰ ق - سال های آغازین غیبت صغری)	۲۱۲
محمد بن عثمان (سال های آغازین غیبت صغری - ۳۰۴ یا ۳۰۵ ق)	۲۱۳
حسین بن روح نوبختی (۳۰۴ یا ۳۲۶ - ۳۰۵ ق)	۲۱۴
علی بن محمد سمري (۳۲۹ - ۳۲۶ ق)	۲۱۶

منابع و مأخذ (۲۱۹)